

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða nr. 78/2019 - IRN26050112
Ráðuneyti og skrifstofa	Innviðaráðuneytið / Skrifstofa sveitarfélaga, stafrænna innviða og byggðamála
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	18. júní 2026

A. Tilefni

Forsaga máls og tilefni, þar á meðal að hvaða marki gildandi lög og reglur duga ekki til?

Í lok júní 2026 skipaði innviðaráðherra stýrihóp með fulltrúum fjögurra ráðuneyta um endurskoðun stjórnskipulags netöryggismála. Hópnum var falið að fjalla um framkvæmd lögbundinna verkefna stjórnvalda á sviði netöryggismála og fjarskiptaöryggis og leggja mat á fyrirkomulag og verkaskiptingu á því sviði. Við vinnu sína skyldi hópurinn líta til fyrirkomulags netöryggismála á Norðurlöndunum og áhrifa innleiðingar NIS 2 tilskipunar Evrópusambandsins. Einnig skyldi litið til flutnings netöryggisveitarinnar CERT-IS til utanríkisráðuneytisins sem þá var áformaður og átti sér stað með breytingum á varnarmálalögum sumarið 2025. Verkefni hópsins varðar aðgerð í aðgerðaáætlun netöryggismála.

Stýrihópurinn afhenti innviðaráðherra tillögur sínar 10. mars sl. Þar er m.a. lagt til að færa lögbundin hlutverk Samgöngustofu, Umhverfis- og orkustofnunar og embættis landlæknis um eftirlit með framkvæmd og framfylgni laga um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða, nr. 78/2019 (netöryggislaga) til Fjarskiptastofu. Hjá Fjarskiptastofu er að finna þekkingu og reynslu auk þess sem stofnunin hefur byggt upp aðferðafræði sem mikilvægt er að beita með samræmdum hætti á öllum málefnasviðum.

Innviðaráðherra hyggst fylgja tillögum stýrihópsins og leggja til að netöryggislögum verði breytt í samræmi við þær.

Í greinargerð með tillögunum kemur fram að kostir þess að færa eftirlit með framkvæmd og framfylgni netöryggislaga á hendur eins eftirlitsstjórnvalds séu fleiri en kostir óbreytts fyrirkomulags. Þau verkefni sem eftirlitsstjórnvöldum voru falin með setningu netöryggislaganna árið 2019 voru ekki fjármögnuð til fulls en gert var ráð fyrir tilfærslu verkefna og öflun þekkingar innan gildandi fjárhagsramma. Af þeirri ástæðu og því að eftirlit samkvæmt netöryggislögum krefst sérþekkingar sem takmarkaður aðgangur er að og sem er um margt ólík þeirri þekkingu sem eftirlitsstjórnvöld búa yfir hefur framkvæmd eftirlits samkvæmt netöryggislögum verið ólík milli málefnasviða. Smæð íslenska stjórnkerfisins vegur einnig þungt í þessum efnum þar sem erfitt er að manna og fjármagna þau stöðugildi sem eftirlitsstjórnvöld telja sig þurfa til að sinna þessu hlutverki með fullnægjandi hætti.

Við breytingar af þessum toga þarf að gæta að meginreglum sviðsábyrgðar og óhjákvæmilegt er að náð samstarf og upplýsingaskipti verði áfram milli Fjarskiptastofu og eftirlitsstjórnvalda sem framfylgja netöryggislögum sem og annarri löggjöf, hver á sínu málefnasviði. Sérlæg á einstaka sviðum kunna að geyma ítarlegri kröfur til mikilvægra innviða og ganga þá framar lágmarkskröfum netöryggislaga. Dæmi þar um eru nýleg lög um stafrænan viðnámsprótt fjármálamarkaðar, sem innleiða DORA reglugerð ESB. Kröfur þeirra ganga framar netöryggislögum að því er varðar mikilvæga innviði á sviði bankastarfsemi og innviða

fjármálamarkaða. Þeir tilheyra þó áfram þjónustuhópi netöryggissveitarinnar CERT-IS á grundvelli netöryggislaga.

Með óbreyttu fyrirkomulagi eftirlits með framkvæmd og framfylgni netöryggislaga má búast við áframhaldandi vangetu tiltekinna eftirlitsstjórnvalda til að sinna fullnægjandi eftirliti með netöryggi mikilvægra innviða. Sjálfsmat á stöðu netöryggis mikilvægra innviða sem Fjarskiptastofa framkvæmdi í samvinnu við önnur eftirlitsstjórnvöld árið 2025 leiddi í ljós að talsverður fjöldi mikilvægra innviða hefur ekki fullnægjandi stjórnkerfi upplýsingaöryggis sem talið er nauðsynlegt til að takast á við sí auknar netöryggisógnir. Eftirlitsstjórnvöld geta með úttektum, leiðbeiningum og tilmælum stuðlað að bættum árangri í þessum efnum.

Mikilvægt er að koma breytingunum hratt til framkvæmdar þar sem núverandi staða er talin ófullnægjandi.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki (t.d. stjórnarsáttmáli).

Í netöryggisstefnu Íslands 2022-2037 er að finna markmið og áherslur stjórnvalda í netöryggismálum. Kveðið er á um stefnuna í netöryggislögum. Stefnan er studd aðgerðaáætlun í netöryggismálum sem felur í sér aðgerðir til að ná fram markmiðum hennar. Þar er meðal annars aðgerð þess efnis að taka stjórnskipulag netöryggismála til endurskoðunar. Frumvarp til fyrrnefndra breytinga á netöryggislögum er því í samræmi við aðgerðaáætlunina og varðar markmið netöryggisstefnunnar.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu.

Meginmarkmið þess að breyta netöryggislögum í þá veru sem hér er fjallað um er að stuðla að auknu netöryggi mikilvægra innviða sem og aukinni getu stjórnvalda til að hafa yfirsýn með stöðu og framvindu netöryggis mikilvægra innviða.

Leiða má að því líkum að í miðlægri stofnun sé auðveldara að tryggja fullnægjandi sérþekkingu á netöryggismálum og að nýting hennar yrði betri. Finna má hliðstæður þess að sértækt eftirlit sem þetta fari fram þvert á málefnasvið, svo sem í vinnueftirliti og eftirliti á sviði persónuverndar.

C. Útfærsla

1. Stutt lýsing á þeirri útfærslu sem áformuð er, heildarlög/breytingalög, innleiðing EES-gerðar o.s.frv. Rökstuðningur þar sem reifaðar eru mögulegar leiðir við lagasetningu.

Gert er ráð fyrir að frumvarp til laga um breytingar á lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða, nr. 78/2019 verði lagt fram á 158. löggjafarþingi haustið 2026.

Breytingarnar fela í sér að framkvæmd lögbundins eftirlits sem nú er í höndum Samgöngustofu, Umhverfis- og orkustofnunar og embættis landlæknis verði fært til Fjarskiptastofu. Áfram verði vísað til fjármálaeftirlits Seðlabankans að því er varðar eftirlit með framkvæmd gildandi netöryggislaga vegna mikilvægra innviða á sviði fjármálamarkaðar, en nánar verði hugað að samspili áðurnefndra laga um stafrænan viðnámsþrótt fjármálamarkaðar og netöryggislaga við innleiðingu NIS 2 tilskipunarinnar hér á landi.

Af flutningi lögbundins eftirlits til Fjarskiptastofu leiðir að ákvæði um útnefningu mikilvægra innviða þarfnast endurskoðunar svo gætt sé með viðeigandi hætti að sviðsábyrgð.

Við gerð frumvarpsins koma einnig til skoðunar þau ákvæði laganna sem fjalla um samstarf, samskipti og upplýsingagjöf lykilaðila á sviði netöryggismála, þ.e. Fjarskiptastofu, CERT-IS og lögreglunnar sbr. tillögu stýrihópsins. Þá kemur til álita að endurskoða 4. gr. laganna um netöryggisráð sbr. tillögu stýrihóps um endurskoðun á tilvist eða hlutverki ráðsins.

Þá koma til skoðunar ákvæði er varða eftirlitsheimildir til að tryggja betur framkvæmd laganna.

Lögin eru byggð á tilskipun ESB um netöryggi mikilvægra innviða (NIS 1). ESB hefur samþykkt nýrri tilskipun um sama efni (NIS 2) sem þegar hefur verið innleidd í flestum ríkjum Evrópu. Þegar kemur að innleiðingu NIS 2 tilskipunarinnar í íslenska löggjöf er tilefni

til og þörf á að skoða hlutverk eftirlitsstjórnvalda. Þær breytingar sem lagðar verða til með frumvarpinu falla að ákvæðum NIS 2 og má því segja að með þeim yrðu tekin skref til innleiðingar tilskipunarinnar. 2. Að auki, ef innleiðing EES-gerðar: Taka þarf fram ef fyrirhugað er að ganga lengra en lágmarkskröfur gerðar kveða á um og greina frá ástæðum þess (svigrúm til innleiðingar). Á ekki við
D. Breytingar
Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Fyrst og fremst er um að ræða breytingu á ákvæðum 11. gr. laga um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða nr. 78/2019. Einnig kemur endurskoðun á 4.gr. til álita sem og ákvæði er varða samskipti og upplýsingagjöf.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Áformin koma ekki inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarpjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Áformin varða löggjöf sem innleiðir ákvæði EES-samningsins. 3. Eru önnur lög sem taka þarf tillit til? Taka þarf tillit til laga um stafrænan viðnámsþrótt fjármálamarkaðar nr. 78/2025 og laga um Fjarskiptastofu nr. 75/2021.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Fjarskiptastofa, Samgöngustofa, Umhverfis- og orkustofnun og embætti landlæknis. Einnig aðilar sem eru á skrá ráðherra yfir rekstraraðila nauðsynlegrar þjónustu á grundvelli netöryggislaganna. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Lagabreytingin varðar umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið og heilbrigðisráðuneytið þar sem verkefni eru færð frá Umhverfis- og orkustofnun og embætti landlæknis til Fjarskiptastofu, stofnunar innviðaráðuneytisins. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Tillögur stýrihópsins sem frumvarpið verður byggt á voru m.a. afrakstur samtala við fjölda hagaðila auk þess sem haldin var fjölmenn vinnustofa þeirra. 4. Fyrirhugað samráð (samráðsgátt og annað samráð). Gert er ráð fyrir að þessi áform um lagasetningu verði lögð fram í innra samráði ráðuneyta og síðan til ytra samráðs í samráðsgátt. Þá er gert ráð fyrir að frumvarpið verði lagt fram til umsagnar í samráðsgátt.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal.

Þrátt fyrir aukið umfang verkefna Fjarskiptastofu er ekki gert ráð fyrir útgjaldaaukningu ríkisins verði frumvarpið að lögum enda um tilfærslu verkefna að ræða.

H. Gildistaka og næstu skref

1. **Hvenær er gert ráð fyrir gildistöku? Hvað má ætla að þeir sem verða fyrir áhrifum, þ.e. opinberar stofnanir, hagsmunaaðilar og almenningur, þurfi langan tíma til undirbúnings og aðlögunar?**

Gert er ráð fyrir gildistöku 1. janúar 2027. Hvorki er gert ráð fyrir að gildistaka lagasetningar krefjist mikils undirbúnings af hálfu opinberra aðila né eftirlitsskylda aðila.

2. **Mælikvarðar á árangur.**

Bætt yfirsýn stjórnvalda með stöðu og framvindu netöryggis mikilvægra innviða sem leiðir til aukins netöryggis þeirra samkvæmt reglubundnu mati. Þá leiðir þessi breyting til betri nýtingar á þekkingu og getu einnar stofnunar.

I. Annað

Á ekki við

J. Fylgiskjöl

1. **Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað.**
Viðfest.

2. **Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.**
Á ekki við.